

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egyszer évre	10	frt.	o.	é.
Félévre	5	"	"	"
Három hónapra	3	"	"	"
Egy hónapra	1	"	"	"

Szerkesztői szállás:

helysz. tordancza 122. szám.

Kiadó hivatal:

középkutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

8t. hasábjos garmond sorú 1-kező 7 kr.
2-kező 6 kr. 3-kező 5 kr. minden hirdetés
után 30 kr. b. l. eg. díj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelt Alajosnál (Wollzeile 22.)
Hansenstein és Vogelmé (Nemes-
Markt 11. szám.)
Pesten: Zsoltár M. (Király utca 60. sz.)

Nyitott cikke

óra után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez küldendők.
Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezeltek.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870. nov.—dec. folyamára.

Előfizetési-díj:

nov.—decemberi 2 hónapra 2 frt., egy hónapra
1 frt. o. é.

A

„K. KÖZLÖNY“

magán távsürgönye.

Feladott Pesten nov. 28. 6 óra 50 p. este.
Érkezett Kolozsvárra 28. 10 óra 20 p. este.

Brüsszel, Hirszerint az itteni hatóság
hivatalosan tudosságot, hogy a loiri hadse-
reg előcsapata már Mantesten áll, és utban
van Páris felé.

Pest, nov. 25. 1870.

(B.) A Zsedényi-féle tegnapi indítványra vo-
natkozólag csak Irányi Dániel tartott zárbeszédet
saját ajánlatára nézve.

Irányi Dániel megkísérelte bebizonyítani, hogy
Deák Ferenc az 1867. XII. t. c. cikket nem be-
lyesen magyarázta beszédében. Igaz, hogy a fel-
adat, melyet szónok maga elébe tűzött, nem volt
könnyű, nem azért, mert Deák Ferenc az idézett
t. c. cikket szerkesztésében tevékeny részt vevén, fel-
nem tehető, hogy az abban foglaltakkal tisztában
ne volna, nem főleg azért, mert Deák Ferenc e
tárgyban tartott beszéde, mint mindig, oly egyszerű
s tiszta volt, hogy azt félreérteni lehetetlen.

Azutan áttért gr. Andrássy miniszterelnök be-
szédére. Dicsérte Tisza Kálmán lovagiaságát, hogy
jóhiszeműsége: tételezett fel a miniszteriumról s csak
annak képességét vonta kétségbe, s állította, hogy
ezzel szemben a miniszterelnök mily lovagiatlan
volt, midőn az ellenzék sorában az elbizakodottság
létezését constatálta, s a program nélküli baran-
golások káros voltát megemlítette.

Oltalma alá vette egyúttal a francia ellen-
zékét is, néhány kemény, de alaptalan vádat szórt
a miniszterium ellen, s be szeretne volna bizonyítani,
hogy „mennyire mérsékelt a szélsőbal, midőn csak
bizalmatlanságot szavaz a miniszteriumnak s nem
kéri annak perbefogatását.

Azonban Irányi Dániel beszédének egyik ré-
sze sem mondható sikerültnek.

Ezután következett a névszerinti szavazás
Zsedényi indítványára, mely nagy többséggel el-
vetelték, s végre a Wahrman határozati javasla-
tára felállás általi szavazás, melyet a többség el-
fogadott.

Jellemző volt, hogy a szélsőbal sürgette, mi-
szerint elsőbbsen a szavazás az Irányi Dániel in-
dítványára történjék, de miután Zsedényi indítvá-
nya tüzetet ki először szavazásra, e mellett sza-
vazott s így nem is törekedett arra, hogy Irányi
Dániel indítványa szavazás alá kerüljön.

Még sajtóságosabb volt a Zsedényi álláspont-
ja, ki maga nyilvánította, hogy a Wahrman Mór
határozati javaslata s a miniszternek erre adott fe-
lelete következtében, indítványa nélküli a kellő
alapot, de azt még sem vonta vissza s így kény-
telen volt már szerinte is alap nélküli indítványa
mellett szavazni.

A delegációk megkezdtek működésüket, szer-
vezkedtek, a kormány részéről a kellő okmányok
előterjesztettek.

Feszült figyelemmel várja mindenki e testü-
letek tanácskozásait, miután Európa jelen helyze-
tében, különösen az orosz fellépés következtében
az osztrák magyar birodalom kénytelen az eddigi-
nél határozottabb politikát követni, ha nem akarja,
hogy róla nála nélkül mások határozzanak.

A csatákról ma sincsenek biztos tudósítá-
saink. Néha hoznak a bűzére egy-egy hírt, de
azok később valótlannak bizonyulnak. Az azon-
ban észrevehető, hogy a francia vezényletben oly-
nemű változás történt, mely a francia fegyverek-
nek már is pémi előnyöket szerzett, melyekkel

szemben a poroszok eddigi hadműveletei más ala-
kot nyerhetnek.

Az orosz kormány által felvetett kérdés a
napokban nem sokat fejlődött, s alig lehetne meg-
mondani, vajjon az orosz által szétszaggatott szer-
ződést képesek lesznek e vér nélkül legalább ideig-
lenesen összeragasztani, vagy egy pár év múlva
talán ismét széttependő szerződéssel kicserélni,
vagy pedig az ultima ratio fog e kérdésben is
dönteni.

E kérdés ráncát nézve igen fontos a megse-
hit, hogy vértel szerzett hazánk területét vértel
leszünk kénytelenek megvédeni, mert a mint lát-
szik a gyepő kisiklott a diplomácia kezéből s Eu-
rópa banyat homlok siet az ökljog felé.

Nemde keserű gúnyirat ez a 19-dik század
műveltségére.

A delegációk küszöbén.

(A.) Most, midőn a távol-érdekelt vagy
közeli fenyegetett államok legnagyobb te-
hetségű férfai sem bírják belátni, minő meg-
lepetéseket rejteget a holnap togája redői-
ben, midőn két óriás nép közt folyik a faj-
harcz, s egy harmadik ilyenre fegyverke-
zik — gyűlt egybe Magyarország fővárosá-
ban a negyedik delegatio. Másodszor tartják
üléseiket Pesten a két szövetséges állam or-
szágos bizottságai és pedig oly súlyos vi-
szonyok közepette, oly kényes kérdésekben,
milyenek talán egy század alatt se fognak
előfordulni.

Ma a középszerű tehetségük sem ta-
gadhatják, hogy az állásfoglalás perze
ugy nyugat, mint kelet felé beköszöntött; a
halogatás határozatlanság és optimistius fel-
fogásból eredő késlekedés csak a veszélyt
növelné, ellenfeleink úgy is kedvező chan-
ceait szaporítanák.

A ki a fejlődő eseményeket fokról fokra
figyelemmel kísérte és nem várta a szabad-
ság ügyének lendületét azon tényezőktől,
melyek a historia bizonyossága szerint mindig
és mindenütt az elnyomáshoz vezettek, az
ilyen ma már nem kétkedik a fölött, hogy
ma sokakra a lét és nem lét kérdése forog
fenn, s hogy minden eshetőségre készen kell
állani — bár nagy áldozatok árán is, mind-
azoknak, kiket sorsuk, s a végzet a veszé-
lyes b pontokra állított.

Politikai láthatárunk borús volta kö-
zeplette meglepéssel szemléljük azon or-
bizottságok megalakulását, melyeknek fel-
adata előkészíteni azon eszközöket, a
melyekkel a kiegyezés értelmében és alap-
ján mindkét állam erőteljesen megóvhatja,
ha kell megvédeni életérdekeit, s meg-
egyezhethet a követendő közös irányban és
megnyugtathatja a monarchia népeit.

Közös külügyérünkől méltán megköve-
telhetik a delegációk a porosz-francia had-
viselő felekkel szemben elfoglalt helyzet
tisztázását, annál is inkább, mivel semleges-
ségünket ép azon oldalról viszonyozzák gya-
nusítással — honnan elismerést is várhattunk
volna. Ezért reméljük, hogy Beust gróf bő-
vebb felvilágosításokkal is szolgálnak, mint-
sem azok a legújabb vörös könyv másfél
száz okmányában feltalálhatók; e kérdésben,
mint tudjuk maga Anglia is erősebb lépé-
seket tesz s így talán nem maradunk igen
messze az ő nyomaitól, töle ki a teendőket
közvetlen közelből bírálja, s bizonyos leg-
jobbban lehet és van értesülve a dolgok éré-
ségi fokáról.

A pontusi kérdésben már nem szá-
mitunk leleplezésekre, egyfelől azért nem,
mert az ügy maga a legkényesebb — első
stadiumában van; másfelől, mert e részben
tetteknek kell a szavakat megelőzni, még
pedig oly tetteknek, melyek arról tanuskod-
janak, hogy államférfiaink önálló keleti
politikát követnek; nem vontatják magukat
mások által, hanem, ha nem is vágnak Ang-
lia elébe, de vele egy sorban haladnak, s ér-
tékesítvén a keleti keresztény népeknél utóbb
szerzett rokonszenvet és befolyást — arra tö-
rekzenek, hogy a velünk együtt közvetlen
érdekeltektől el ne maradjunk.

A közös külügyér eddigi eljárása eddig
— ez irányt látszott szem előtt tartani; a de-
legatio feladata lesz őt a jó úton haladás-
ban megerősíteni, s elodáznai a tétová-
zást, mely a kiegyezési mű gyöngeségének

tekintethetnék és kihatna a birodalom jövő
állására s így tekintélyére is.

Ezért a delegatio vizsgáljon szigoruan,
hiuz szemekkel; de, ha szükség: tegye meg
bármilyen erőltetéssel mindazt, mit a haza és
nemzet érdeke kíván, mert nem mindig is-
mélti magát a csoda, melyet ma a Szajná-
nál látunk.

Pest, nov. 27. 1870.

(r. l.) A törvényhozás rendezése és a bír-
óságok székhelyeinek megállapítása tagadhatlanul
életkérdés Erdélyre nézve, azért mindent is elkö-
vetnek a királyhagóntuli képviselők, hogy az a
különféle érdekek kielégítésével döntsék el.

Irtam múlt levelemben, mikép a 25-ös bizot-
mány 20 székhelyet jelelt ki javaslatában.

A nézetek megegyeznek abban, hogy ezoro-
san véve 16 székhely elég volna Erdélyben, kü-
lönösen akkor, ha a járásbíróóságok hatásköre a
telekkönyvvezetésre és dologi bíróságokra is kiter-
jesztetnék, de a javaslat, hogy annál inkább meg-
feleljen a várakozásnak, 20-at ajánl.

Az erdélyi képviselők azonban azt tartják,
miserint a 20 székhely — neveiket is közöltem
már — nem elegendi ki a különféle nemzetiségeket,
melyek háttérbe látják szorítva érdekeiket, s azért,
hogy semmi oldalról se adassék ok panaszra, 20
helyett 24 vagy 25 székhelyet sürgetnek.

Ha a 24-et elfogadná a képviselőház, akkor
a már közölt névsorból kimaradna Erzsébetváros,
ellenben bejelönnének a jegyzébe: Kézdi-Vásárhely,
Dicső Sz. Márton, Hátszeg, Gyergyó Sz. Miklós, Sz.
Régén; azon esetre pedig, ha 25-öt fogadna el,
Erzsébetváros is beírná.

Ellenben, ha 24, illetőleg 25 elfogadására —
mire a baloldal különösen hajlandó — nem nyílnék
kilátás, akkor az erdélyi képviselők a székhelyek
számát 20-ról 16-ra akarják leszállítani, mert azt
mondják, hogy a 16 székhely kevésbbé lesz szálla
a századok és oláhok szemeiben, mint a 20.

Az eventualis 16. székhely nevei következők:
Kolozsvár, Torda, Nagy-Enyed, Gyula Fehérvár, (a
25-ös bizottság által javalt Abrudbánya az utóbbi
kettő közötti beosztásával) Déva, Nagy-Szeben, Fo-
garas, Brassó, Sepsi Sz. György, Csik-Szereda, Besz-
terce (a javalt Naszód beosztásával), Décs (Szam-
osnyvár beosztásával), Maros-Vásárhely, Székely-
Udvárhely, Segesvár vagy Erzsébetváros, Dicső-
Sz. Márton.

Az erdélyi képviselők erősen működnek
ez ügyben és remélnék.

A fogarasi vidéki Deák-kör legközelebb két
feliratot küldött Pestre. Egyikét azoknak a belügy-
miniszteriumba, másikat a pesti Deák körhöz intéz-
vén. Az elsőben arra kéri a belügyminis-
ter, hogy a törvényes hatóságok küszöbön álló rende-
zése előtt a megye rendezését bizza alkotmányos
érzelmű főnökre; utóbbiban pedig ezen kéré-
sük támogatására hívják fel a pesti Deák-kört,
melynek erdélyi tagjai — kevés kivétellel — mind
aláírták a feliratot, pártolólág terjesztvén azt fel a
belügyminiszterhez.

Magyar országos bizottság.

A közügyek tárgyalására kiküldött m. or.
bizottság. nov. 24-én tartá legelső ülését. Elnök Bé-
littó István 52, alelnök Béla 51 szavazattal választották meg; jegyzők lettek:
Bujanovics Sándor, Széll Kálmán, b. Vécsey
József. A közminiszterek: Beust gr. Kuhn és Lo-
nyay mindhárom jelen voltak.

Elnök elfoglalván székét megköszönte a
nyilvánult bizalmat s figyelemzet a delegatio nagy-
fontosságú feladatára, mely: a multat alaposan
megbírálva kijelölni a közügyekben a monarchia
érdekeiben jövőre követendő irányt, s a hadjárat
tapasztalatainak oklva haladé nélkül oly karba
helyezni a monarchia védelmi képességét, hogy
saját erejében bírja függetlenségének garantált s
bármely eshetőségek nyugodtan nézhessen elébe.
Beszédét a Király és Haza elismerésével fejezte be.

Lónyay közpénzügyér leteszi a delegatio
asztalára az osztrák-magyar állam közös háztartá-
sának előirányzatát 1871-re, az erre vonatkozó em-
lékiratok és indoklások stb. mellékletével; az
1868 diki zárszámadásokat stb. végül a vörös könyv
IV. füzetét átnyujtva jelenti, hogy ő Felsége a ma-
gyar delegatio tagjait november 26-án fogadja el.

Ezután beadatták a szavazatok a külön-
böző bizottságok tagjaira. Az ülés 5 1/2 órákor ért
véget.

A közös államháztartás költség-
vetése szerint 1871-re

Szükséglet: költségmin. 4.343,787. had-
ügymin. 97.678,863. közpénzügyminiszterium nettó-
szükséglete 100.379,568. A vámvövedék túl a Lajt-
hán 15.664,000. Magyarországon 2.885,700 frt. a
kezelési költségek 1.850,000 frt. tevén többlet
16.699,700 frt. levonva a fogyasztási adó vissza-
terítéseket 4.500,000 frttal tisztá vámvövedék
12.199,700 frt. A szükséglet főösszege
103.910,555 frt. o. é.

Eszterint javadalmozás által fedezendő 77419289
frt. rendes és 10.760,579 frt. rendkívüli, összesen
88.179,868 frt.

Ebből esik a lajtántuli országokra 70% =
61.725,907⁶⁰. Magyarországra 30% = 26.453,960⁶⁰.

Fedezet: költségminiszterium 415,500 frt;
hadügyminiszterium 3.112,000, közpénzügyminis-
terium 3.487 frt. a fedezet főösszege 3530987
frt. o. é.

A Pesten ülésező osztrák delegatio.

Az ülés nov. 24-kén d. e. 11 órákor nyílt
meg, a közáminiszterek itt jelentek meg előbb, mi-
után a magyar delegatio d. n. 4 órára volt össze-
szehiva.

Elnök lett: Hopfen, alelnök Jablonowsky bg;
jegyzőkül megválasztottak: Thnn gróf, Czerkowszky,
Schanp, Svetec; a quaestori teendők ellátására:
Pascotini, Badeni gróf, Falkenhayn gróf, dr. Danb.
Végül megválasztatik a héttagn igazoló bizottság.

Beust gróf tudat adja, hogy ő Felsége
szombaton nov. 26-án fogadja el a delegatiót, To-
vábbá előterjeszti a közös háztartás exposéját 1871 re,
a mellékleteket, vörös könyvet stb.

Elnök bejelent egy többek által aláírt inter-
pellatiót, mely a közös külügyértől kérdezi: minő
lépéseket tesz az orosz confliatációval szemben?

Közelebbi ülés holnap d. e. 11 órákor.

Pest, nov. 23-án 1870.

(B.) A napokban csak ritkán tartott a kép-
viselőház üléseket s csak csekélyebb fontosságú
tárgyakban. Azonban csalódnék, a ki azt hinné,
hogy téltlenség uralkodik a törvényhozás terén, mert
az osztályok szorgalmasan tárgyalják a hozzájuk
útatott t. javaslatokat. A községek szervezéséről
szóló t. javaslat feletti tanácskozásait már befe-
jezték, s most az úrbéri viszonyok végleges meg-
szüntetéséről szóló t. javaslattal foglalkoznak. A
pénzügyi bizottmány az 1871-ki költségvetés egyes
tetelei feletti discussiót csaknem befejezte, s az
első fokú bíróságok száma és székhelyei megállí-
tására nézve kiküldött bizottmány sem hever tét-
len, a midőn az e végett szükséges adatok össze-
szerzésével és tanulmányozásával foglalkozik.

Kétséget nem szenved azonban, hogy a fran-
cia porosz hadjárat, s az orosz kormány közelebbi
föltrepte bizonyos fokig oly állapotba hozta a ke-
délyeket, mely nem kedvezőleg hat az egyes ta-
gok munkásságára.

Mindezekről sok mindenféle combinatiókat
lehet gyártani az íróasztal mellett, s azt a hírlap-
írók s pénztözsérek el sem mulasztják. Azonban a
jövendőt biztosan megmondani alig lehetséges.

Annyi bizonyos, hogy a porosz győzelmeket
még azok is megsohalkák, kik a hadjárat elejé a
porosz hadsereget szerették úgy feltüntetni, mint
a német szabadság eszközt, s kik el akar-
ták volna hitetni, hogy a porosz junker-párt az
alkotmányos szabadság érdekében öltöztet talpig
fegyverbe.

Vajjon csakugyan ily édes álomba ringatták
magokat ellenzéki lapjaik, vagy csak párttaktika
volt az egész, nem tudom; de arról meg vagyok
győződve, hogy ha álmodtak, keserű lehetett fel-
ébredésük, s ha párttaktika volt, hamar kiábrán-
dultak ama lapok olvasói, látván az orosz kabinet
drastikus föllépését.

Van e az orosz és porosz kormányok közt
solidaritás, nem vizsgálom; de azt hiszem, misze-
rint legalább is barátságos viszony létezik közöttük.

Mi történik az alatt a Lajthán ionen és túl?
Amott folyvást tart a minisiteri crisis, a centralis-
ták felütköznek, míg a parlament feliratában a
porosz elvekkel kacérkodik, a helyett, hogy a bi-
rodalmat lakó népekkel lépne solidaritása a köz-
haza oltalmára. Nálunk pedig olynemű interPELLA-
ciókkal árasztja el a baloldal a minisztereket, me-
lyek legkevésbébb vannak hivatva arra, hogy a
pártoknak a haza oltalmára való egyesülését je-
lezzék, oly tárgyakat tolván előtérbe, melyek a
mellett, hogy legfőbb az európai bonyodalmak
békés megoldását neheztlik, gyöngeségünket ütlik
dobra.

Gr. Andrassy Gyula miniszterelnök, Simonyi Ernő és Csernátó Lajos ilyenmő interpellációra felelt tegnap, s ha az olvasó közönség az interpellációkat úgy, mint az arra adott feleleteket higgadtan átolvassa, s ha nem akar rossz akaratot feltételezni az interpellálók részéről, arról fog meggyőződni, hogy az csupa interpellationalis viselkedés volt.

Azután Zsedényi Ede ismeretes interpellációja és indokolt napirendje került szűzre, kapcsolatosan Wahrman Mór határozati javaslatával.

A tárgy igen egyszerű, t. i.: A magyar osztrák birodalom az európai bonyodalom következtében kénytelen volt oly kiadásokat tenni, melyek a delegáció által megajánlott összegből nem voltak fedezhetők. A delegációk nem voltak összehívhatók, mert a Lajthánban a birodalmi tanács sem létezett. Nem lehetett tehát egyebet tenni, mint a lajtháninenni és teli ministeriumot felszólítani, hogy ezek a törvényhozó testületek jóváhagyása reményében az utólagosan kikérendő indemnity alapján beleegyezzenek egy oly pénzügyi tervbe, mely által a monarchia biztonságára szükséges kiadások fedeztessenek.

Ez eljárás ellen, mely által Magyarország függetlensége távolról sincs érintve, lépett fel Zsedényi; de midőn zászlója alá sorakozott, a baloldali maga is megdöbbenve visszavonulót fújt önmagának. Ezen indítvánnyal szemben lépett elő Wahrman egy indítvánnyal, mely a nélkül, hogy bármi elvet kockáztatna, akkorra balasztja a fedezet kérdését, a midőn a holnap összehívandó delegatio a kiadás szükségéről határoz.

Im e felett folyt a vita tegnap és ma, és még csak holnap fog befejezteni. Hihetetlen nagy többség fogadja el a Wahrman határozati javaslatát; mert nem hiszem, hogy a többségnek kedve volna a mostani európai viszonyok közt a lajtháninenni és teli államok közé a közjogi kérdések tiszteit dobni.

A vita hol higgadt, hol éles, sőt kítőrt volt, ahhoz képest: ki szólott. A szélső bal a ministerium vád alá helyezését, a balközép bizalmatlansági szavazatot sürgetett.

Nagy zajt ütött a baloldalon a miniszterelnök azon felelete, melyben Tisza Kálmán azon állítására válaszolt, hogy a ministeriumban nem az akarat, hanem a tehetség hiányzik, s melyre a miniszterelnök azt felelte, hogy éppen azért, hogy a tulsó oldalon létező tehetség léte vagy nem léte mihamarabb kiderüljön, óhajja a lesvaztatást.

Még jobban az elevenre tapintott a miniszterelnök beszédének azon passusa, melyben a francia nemzet szerencsétlenségét az ellenzék program nélküli negatívából származtatja, mert ez igen találó volt ell nekünk.

A 27-es bizottságból.

I. Az egyházi vagyon kérdése érdekes epizódra szolgáltatott alkalmat a 27-es bizottság nov. 23-ki ülésében.

Mély csend és hallgatás közepette állt fel a kalocsai érsek. Előadása aligha megnyugtató. Kiderült ugyanis abból az, hogy a püspöki kar még nem tanácskozott az egyházi vagyon szerfelett fontos kérdés fölött; a 27-es bizottság működésének eredményét óhajja bevárni, e szerint akarván megállapodni arra nézve, mit és mennyit adjon az egyházi vagyonból az autonomia költségeinek fűződésére; érsek 6 nmlga ugyan hangsúlyozta, hogy az episcopatus jövőre is kész áldozatokra, hanem úgy teszik nekünk, mintha a halogatás hosszú útjára óhajtaná az ügyet tolni, midőn oly tökéletes adatok összeszerzésének szükségét emlegette, melyekből kitéjnék: mennyi kerül be az alapítványokból és egyéb jövedelmekből, s mennyit kellene a fennérdeklét javakból pótolni.

Ez értelmezéssel szemben útát nyitott a bővebb megfontolásra és behatós megválasztásra azon következő indítvány, mely szerint a jövedelmi források feletti eredményes tanácskozás akkorra leszen elhalasztva, midőn az episcopatus e részbeni nyilatkozatát beterjesztette lesz. Hogy azonban ennek megtörténte sokára el ne haladjon, a mint biztos forrásból halljuk, egyike a főpápnak el is útazott a primáshoz Esztergomba, hol a püspöki értekezlet haladéktalan megtartását sürgetendi a legtekintélyesebb világi congressusi tagok nevében és így sikert bátran remélhetünk.

Azonban, míg az akadályok sora ez által is meggyérülend, s a püspöki kar kezdeményező indítványa beérkezend — jólesett hallanunk egyik világi képviselő azon följeltesét, mely praecisizozta azt, miszerint itt tulajdonképen az forog fenn, hogy megállítassák ama kulcs, melynek értelmében a főegyházi javadalmak jövedelmeinek bizonyos része az autonómia pénztárába folyjon be, mint-hogy a nélkül épp az önkormányzati reformok valóhatnának lehetlenekké. Épp oly helyes vala hangsúlyozni azt is, hogy a kath. autonómiának elkészített létrejövetele nagy fontosságu érdekeket tenne kockára, miért is az episcopatus kész megállapodásának mostani benyújtása lett volna kívánatos.

Az önkormányzati szervezet alapelvei felett élénken vitáztak; végre abban történt megállapodás, hogy az egyházközségi tanácsok közvetlen, — az espereskerületi, egyházmegyei és országos an-

tonom tanácsok pedig közvetett választás útján szerveztessenek; a tagok arányát így állapították meg: mindenik álljon kétharmad világi, egyharmad papi tagokból.

Többen szólottak közvetlen választás útján alakítandó congressusról is, mely az autonomia terén a legfőbb törvényhozást képviselné, s a legfőbb országos igazgatási tanácsoshoz oly viszonyban állana, mint például a parlament a felelős ministeriumhoz. Végre az ülés 9 tagu bizottságot küldte ki a végül, hogy az eddig megállított alapelvek értelmében szervez munkálalatot készítsen. E bizottság tagjai lettek: Haynald érsek, Veszely főesperes, Pados esperes, Seanyey, Apponyi, Zichy Ferd., Bartal, Horváth Döme és Szilágyi Virgil.

Megemlítendőnek tartjuk még azt is, hogy Veszely írásbeli indítványt nyújtott be, a gynla fejevári gör. e. érsekség ügyében, hogy ez külön congressusra mielőbb megtarthasson.

A 27-es bizottság munkálatai egyidőre szünetelni fognak, mintán a kinevezett albizottság működése 3—4 hetet fog igénybe venni.

Németország jövő hadseregéről

igy írnak a porosz lapok: a gyalogság állani fog 465 sor. 145 pótzászlóaljból, e felett 216 észak német, 32 bajor, 6 württembergi és 4 badeni landwehrzászlóaljból, tehát összesen 862 zászlóalj gyalogságból, nem számítva azon zászlóaljakat, a melyeket az elssai és lotharingiai legénységből szándékoznak alakítani. A német hadsereg 136 sor és 9 gárda serezedet fog számítani, ezek közt porosz 108 ezred (a jelenlegi király regensége korában csak 45 gyalog ezrede volt). Az egész hadsereg 12 gárda és 15 sorhadestre osztatik fel, ezek közül 12 hadtest észak németországi leend.

Sz.-Keresztur, nov. 20. 1870.

Tekintetes szerkesztő úr!

Közművelődésünk szent ügye iránt érdeklődő t. olvasó közönsége számára sziveskedjék helyet adni becses lapjában e rövid értesítésnek.

A helybeli állami tanítóképezde tünnepélyes megnyitása mult hó 13 kán ment végbe. A helybeli és vidékről összegyűlt értelmiséghez és tanuló ifjúsághoz másodfelügyelő Sándor Mózes intézett egy, ez intézet létrejöttét körvonalozó rövid beszédet, a melyben különösen az ifjúságot hívta fel az élvezendő jótétemények teljes méltánylására, figyelmessel tévén őket azon szoros ellenőrzésre, melyet a nagy közönség és az állam fog gyakorolni. Beszéde végén Gyertyánffy István képezdi igazgatót szólítá fel széköfoglaló és megnyitó értekezésének felolvasására. E nem közönséges szakértelemmel írt, eszmékben gazdag s a népnevelés ügye iránt lelkesedésre hevitő beszéd igazán megérdemli, hogy mentől hamarabb a nagy közönség közkinésévé legyen. A köznép nevében egy harisnyás székegy atyafi üdvözlé az intézet megnyitását s mondott köszönetet az ennek létrejöttén fáradozónak. A keresetlen szavak és a modor mutatók, hogy ez nem mestorkélt előkészítés eredménye, s annál szebb záloga néptünk fogékonyaságának. Az tünnepélyt a képezdi tanulókat háromnias éneke nyitotta meg és zárta be. A helybeli unitarium gymnasium teljes tanári és tanítókara által volt képviselve a megnyitáson. Végül Pap János vendégszerető asztalánál volt alkalmunk bizalmasan folytatni azon eszmecserét, mely e nap jelentőségéhez fűződött.

Az tünnepély egyszerű volt, de komoly és méltóságos. Érezttük mindnyáján, hogy a széköföldi népnevelés központja jelöltetett e napon ki, hogy e központ e naptól fogva Keresztur, s hogy e nagy munkának napzamosai e percztől fogva mi vagyunk.

A tanulók száma a rendes tanfolyam első évén 43, az egy éves tanfolyamon 22, tehát összesen 65. Oly szám, a mely büszkeségre lehet minden új képezdének! Ezek mindenike 20 fét szál-láspénzben részesül, 50 pedig teljes ellátásban. Az előadások f. hó 1 én vették kezdetüket. Az időközben felmerülő nevezetesebb mozzanatokat eietni fog koronként a t. olvasó közönség tudomására hozni Homo.

Legújabb táviratok.

München, nov. 25. A versaillesi főhadiszállásról jelentik, hogy 21 dikén éjjel 10 és 11 óra közt Vanvers, Issy és Arcueil erődtől világító lövegek vettettek ki, és egy a clamarsi redoute oknál horgonyzó léghajóhól kémszemle tartatott. E manoeuvre által az egész előrsi-vonal felriasztatott, mintán arra vártak, hogy ez oldalról kitérés fog következni, mi azonban elmaradt. A poroszok várják, miszerint a hasonló kémszemle ismételtetni fognak, hogy a csapatok kifárasztassanak. A csapatok folytonosan készen tartatnak egy Párisból várt nagyobb kitérés elfogadására.

Tannbók hadtestéről jelentik, hogy az 4 nap óta folytonos mozgásban van; ez azonban ide-s tova vonulásból áll, miáltal a csapatok igen kifárasztatnak.

A főhadiszálláson senki sem tud semmi bizonyosat a francziák állása és mozdulatairól; a kiküldött újratarok, a kérdészködés folytán, igen

gyakran tévutra vezettetnek, és a francziák kezeibe kerülnek.

A Franciaország déli részeibe küldött csapatok parancsot kaptak a párisi hadsereghez visszavonulni, ezek közt van azon 3 ezred is, mely Toul és Reimsban volt elhelyezve.

Versailles nov. 26. Manteuffel hadtestéről kellemetlen hírek érkeznek; az előnyomulással Amiens ellen két ízben kellett felhagyni.

Brüsszel, nov. 24. Az „Etoile belge“ egy nenvillei távirata e hó 24 éről jelenti: Dour és Mezieres közt 23 án csata volt; a poroszok nagy-vesztéssel verettek vissza. Francia részről 15 halott, 8 sebesült; a francziák 2 ágyut és 3 mitrailleset foglaltak el.

Brüsszel, nov. 26. Délen egy „Cours le veurs“ nevű csapat alakítottat. A lovasságot hirszerint a pesti Kovács Imre vezényli.

Berlin, nov. 26. Versaillesi hírek szerint több ponton elhatározó események várhatók. A franczia tisztek becsületbírósága Erfurtban tiltakozik azon rágalom ellen, mintha ők rossz bánásmódban részesülének. A király elrendelte oly elssai mozgóor foglyoknak szabadon-bocsátását, kik földbirtokosok, de ezek kötelesek kijelenteni, mi szerint beleegyeznek abba, hogy netalán újból beállanak esetére a hadseregbe birtokuk confiscáltassék.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése november 22-én.

Elnök: Somssich Pal. Jegyzők: Széll Kálmán, Jámor Pál.

A kormány részéről jelen vannak: Gr. Andrassy Gyula, B. Eötvös József, Kerkapoly Károly, Horvát Boldizsár, Szilágyi József, Gorove István és gr. Festetics György miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítettik.

Elnök: (Felállva.) A házat arról értesíti, mi szerint ennek megbízásához képest a ház üdvözlőváltatit Ö Felsége a királynénak, névnapja alkalmából levélileg tolmácsolván, erre vonatkozólag a főudvarmestertől a következő tartalom táviratot vette:

„Van szerencsém méltóságodat értesíteni, miszerint Ö Felsége a királyné a képviselőház hó dolatteljes szerencsekívánatait örömmel tudomásul venni méltóztatott s nekem megparancsolni kegyeskedett, hogy méltóságod által ezért elismerő köszönetet nyilvánítsam a képviselőháznak.“

Zajos éljenzéssel tudomásul vétetik.

A kérvények az illető bizottságokhoz utasítottak. Majoros István után Csiky Sándor: interpellálja a pénzügyminisztert az iránt, hogy hova lettek azon arany és ezüst pénzértékek, melyek az 1848-iki bank alapjául adattak, az akkori kormány által lefoglaltattak, s a megkárosított honpolgárok kérvényeik dacára is kielégítve nem lettek?

Kerkapoly Károly pénzügyminiszter: Az interpellációnak egyik pontjára most leszek szerencsés válaszolni. Azt hiszem, hogy ha csak egy kikapott pontra felelek is, az által is már némi megnyugvást szerezhetek az illetőknek. Azért nem akarom a dolgot akkorra halasztani, midőn azon helyzetben leszek, hogy az interpelláció összes pontjaira válaszolhassak.

A t. képviselő ur maga is különösen hangsúlyozta azok kérését, a kik az általa nevezett években a kormány akkori felhívására arany és ezüst készleteket egy akkori alapítandó bank vagy affélének alapjául hazafias köteletség érzetből beadták és most annak részükre visszatérítést követeltek. A t. képviselő ur azt kéri, hova lettek ezen pénzek, mi történt velük? E kérdésre a történet nyújt választ. Ugy mint minden egyéb hason érték, természetesen a birodalmi kincstárba folyt be, s annak javára foglaltatott le. Nagyon természetes dolog, hogy magát a jogezimet, melyen ez történt, olyanakkal kellett elismerni, a mi alapul szolgált arra, hogy ugyanazon kincstárból a kiegyenlítés alkalmával megmaradt fölösleg mint követelési tétel tekintéssek a közös activák megosztása alkalmával; legalább azt kell mondanom, teljes reményem ahoz, hogy n magyar kormánynak ez a méltó és jogos követelése, mint Magyarországból lefoglalt pénz, ismét Magyarország javára fog visszatéríteni, mi ha megtörténik, akkor az illetőknek méltó igényei is ki fognak elégítettni, követelészük tehát fenntartatik.

És, mint mondtam, teljes reményem van ahoz, hogy az illetők a magukéhoz fognak jutni.

Csiky Sándor: Bővebb választ szeretett volna a pénzügyminiszteről hallani. A ház tudomásul veszi a választ.

Dietrich Ignác kérdésére azt feleli az igazságügyér, hogy a rendelkezésre álló adatokat a bíróságok számának és széköhelyének meghatározására kiküldött 25-ös bizottság elébe adta, s intézkedett, hogy a belügyérseghoz érkezett e részbeni adatokról is közlést tehesen. A ház tudomásul veszi a választ. A miniszterelnök felel Csernátóny és Simonyi interpellációira, az elsőnek, hogy tudtával külügyi osztály nem létezett és nem létezik; a másodiknak, hogy az interventio és non interventio politikájának előnyeit nem lehet egyesíteni; hangsúlyozza, hogy az interpellatio eme része inopportu-

nus, a keleti bonyodalomra nézve meg korai. A ház többsége tudomásul veszi a miniszterelnök feleletét, azzal együtt, melyet Helynek adott Rómára vonatkozólag.

Horvát Boldizsár igazságügyminiszter: Póthitel iránti törvényjavazlatot terjeszt be a bírósági szervezést illetőleg.

Kinyomatása elrendeltetik.

Napirend.

Napirenden van a Zsedényi interpellációjára adott pénzügyminiszeri válasznak tárgyalása.

Zsedényi Ede: Mint-hogy a pénzügyminiszter kijelenté, hogy a szóban levő előlegezési pénzügyvel az ő felelősségére, a közös pénzügyminiszter csak mint megfizetője által kötetett, a így az közönség nem is tekiutethő, mivel csak saját czéljaikra használattik fel, — ennél fogva indokolt napirend iránti indítványának tárgya feleslegessé válik. (Helyeslés jobbról.)

Wahrman Mór: Nem szeretné a miniszteri választ egyszerűen tudomásul venni, mert megnyugtatót kíván arra nézve, hogy a közös pénzügyminiszternek nincs joga valami hitelműveletet kieszközölni, és hogy ezt ő nem teheti, mintán ez a magyar pénzügyminiszter dolga.

Szólok az egész ügyben a fősulyt arra fekteti, hogy ezen hitelműveletet a közös pénzügyminiszter által a magyar kormánynak nem csak beleegyezésével és tudtával, hanem egyenesen annak megbízásából történt és így véglegesen a képviselőház által lesz eldöntendő az, hogy fog-e ezen kiadás közösen vagy pedig más módon fedeztetni. Ez vezéreszméje az ő határozati javaslatának. Határozottan ki van abban mondva, hogy mi csak azt vesszük tudomásul, hogy a közös pénzügyminiszter Magyarországot illetőleg csak az illetékes magyar kormány megbízásából tette a kérdéses pénzügyi műveletet. E tekintetben tökéletesen megegyez határozati javaslat Zsedényi indokolt napirendjével, mert az szintén azt mondja, hogy nincs joga a közös pénzügyminiszternek ezen művelet eszközölésére, hanem azt csak a magyar kormány megbízásából veheti véghez. De nem fogadhatja el Zsedényi indokolt napirendjének többi részét azért, mert abban az mondatik, hogy az országgyűlés a műveletet addig, míg beleegyezését nem adja, kötelezőnek nem fogja ismerni. Ezt szövegételennek tartja kimondani.

Vajjon a kiadás közös-e vagy nem? ez a delegatio hatásköréhez tartozik. A delegációk kimondhatják, hogy nem ismerik el köztársaság és nem szavazzák meg a költséget. A súlypont tehát ott fekszik; más a fedezési mód, melyről az országgyűlés fog határozatot hozni. Határozati javaslatában pedig fenn van tartva, hogy akkor fog a határozat hozatni, ha indokolva lesz a kérdés. Ajánlja tehát határozati javaslatát a t. háznak. (Helyeslés jobbról.)

Kerkapoly Károly pénzügyminiszter: felvilágosító felelete után, hosszas vita támadta szélbal részéről: részt vettek benne balközépiek is, mire, a tárgyalás befejezése más napra halasztatott.

A képviselőház ülése nov. 23-án.

Napirenden van a tegnap vita folytatása. Legelső, ki ezót emel: szokott elmélettel, de jó adag sophismával a Zsedényi által visszavont, de Irányi által felfogadott indítvány mellett harcol.

Hozzá szóltak még a tárgyhöz gr. Zichy Nándor, Degré A. Zsedényi E. Dietrich és többen, majd Deák Ferencz szólt fel:

Deák Ferencz: T. ház! Nagyon röviden fogok szólni mert nézetem szerint lehet ugyan e tárgybán hosszasan beszélni, lehet e tárggyal kapcsolatban igen sok dolgot fölhozni, hanem a valóságos alap, melyen e kérdés megfordul, igen kevésből áll. Pontos, de igen röviden elmondható.

Kétségtelen az, hogy semmi terhet az országra, az ország alkotmányos beleegyezése nélkül róni nem lehet. Ez az alkotmányosság fogalmában is benne fekszik, de a törvény által is ki van mondva.

Hanem a terhek különféleségeihez képest két utat jelöl ki a törvény, melyeket Magyarország a reá rovtott teher elvállalását vagy el nem vállalását kijelentethet. Azokia nézve, a mik közös költségek, a hova tartozik a hadügyi költség is, az ország delegatiója által vesz részt az elhatározásban; minden egyebekben, ugyesintén a közös költségek kivetésében s behajtásában egyenesen az ország rendelkezik.

Azt, hogy a törvényt meg kell tartani, demonstrálni nem szükséges.

Ha két perlekedő fél egymással vitás ügyben van, egyik sem fogja azt vitatni, hogy nem kell megtartani a törvényt; hanem mindegyik azt, hogy a törvény szerint neki van igazsága. E kérdés relett magánügyekben a bíró ítél, az országgyűlési tanácskozások folyamában pedig a többség határozata dönti el, melyik részén áll az igazság. Komolyan fontolgattam e tárgyat kezdettől fogva s előttem a tényálladéka a következő:

1870 re megállapított alkotmányos nton a hadügyi költség; megállapította ezt a két ország delegatiója; közöltetvén velünk, mi felvettük azt a költségvetésbe s annak kivetéséről és behajtásáról gondoskodtunk. Nekünk ahoz szavunk nem volt; a költség szükséges-e vagy nem, mert ennek

megítélését mi magunk törvény általa delegációkra bízjuk.

Időközben rendkívüli körülmények adták elő magukat, oly körülmények, melyek folytán, mint állítják, új költségek is kívántak, melyek a megállapított költségvetés összegéből ki nem kerültek. Állítolag a költségek fedezéséről kellett gondoskodni. E költségre nézve, úgy hiszem, hogy a hadügyminiszter tett először előterjesztést, ki azon tárczát felelősség mellett vezeti s kinek a hadügyekre a végrehajtás körében ügyelni kötelessége. A hadügyminiszter nem tehet egyebet, mint azt mondhatja, hogy „újabb körülmények ilyen lépéseket tettek szükségessé, ezen lépések ennyi költségbe kerülnek, e költség a megállapított költségvetési összegből ki nem kerül, gondoskodjatok róla.” E kijelentés után a közös pénzügyminiszter, kinek legkevésbé sem tartozik köréhez a fedezetről gondoskodni, mert ő a beszállított összeget a költségvetés szerint átadja az illető miniszternek, — a két ország miniszterét szólította fel, hogy állítsák elő a költséget. A két ország miniszterei, legalább a magyar miniszterekről tudom, s a lajhán-tuliakról nem kétkedem — azt mondták, hogy ők akarják látni és tudni, vajon szükségesek-e ezen költségek, nem kerülnek-e ki a budgetből, és így más uton fedezendők-e?

Erre a miniszterekkel a kimutatás mind a szükségre, mind a mennyiségre nézve közöltetett, miből azok — mint hallottam — azon meggyőződésre jutottak, hogy ez a költség csakugyan szükséges és a költségvetésben megajánlott összegből nem fedezhető.

Mi volt már most az alkotmányos út? Mit kellett volna ekkor tenni? Azon testületet kellett volna összehívni, mely az alkotmány és törvény szerint hivatalban van, ezen közös költségek szükségére és mennyiségre felett határozni, ez pedig a delegatio, mert világosan benne van a törvényben, hogy ezen közös költségekre nézve a költségvetést az illető közös miniszter a két minisztérium befolyásával elkészíti s a felett véglegesen a delegatio határoz, a kivétel s behajtás azonban a két fél egyes országgyűléseinek köréhez tartozik, melyek előtt már nem az a kérdés forog fenn, szükséges volt-e e költség, vagy ilyen mennyiségben volt-e szükséges? főleg az a törvényt felolvasom, hiszen valamennyien ismerjük. Ekkor tehát össze kellett volna hívni a delegatokat. De delegatio nem volt. Abnormis állapot létezett, melyről óhajtanék, hogy többet vissza ne térjen; oly viszonyok voltak a lajhán-tuli részben, hogy még birodalmi tanács sem volt, mely e delegatit megválaszthatna volna. Mi e részben sokkal helyesebben jártunk el, megtartottuk a törvényt mert bevezetvén az ülésszakot, új ülésszak nyitottuk meg és ott azonnal megválasztottuk a delegatit; a monarchia másik részében azonban — mint mondtam — delegatio nem volt. Tehát a minisztérium e részben alkotmányos uton nem járhatott el. Az egyik delegatit nem hívhatta össze, mert az egyik delegatiónak külön nincsen határozati joga. Azt mondja tán valaki, hogy az országgyűléshez kellett volna fordulni. Ezt nem tartom törvénnyel megegyezőnek, mert azon kérdés felett, ha valamely közös költségre szükség van, és mily mennyiségben szükséges, a törvény s alkotmányunk szerint a delegatio határoz, nem az országgyűlés. (Helyes jobbfelel.)

Ha a minisztérium akkor összehívja az országgyűlést és azt mondja: újabb költségre szükség van, határozzon az országgyűlés felette, — én kötelességemnek tartottam volna, épen a törvények fenntartása tekintetéből azt mondani, hogy mi a felett nem határozhatunk, hogy szükséges-e költségre a közös hadsereg és mily mennyiségben szükséges? Ez a delegatio tárgya, nem a miénk. (Ellenmondás balfelel.)

Meglehet, hogy mind a mellett, miszerint én ezt a dolgot világosnak tartom, és így a törvényt nem tartottam szükségesnek felolvasni, — némelyek kétkednek benne, tehát felolvasom. (Olvas) „A közös költségvetés megállapítása leendő a bizottságok feladatának évenként előforduló legfontosabb része.

„E költségvetést, mely egyedül azon költségekre terjedhet, a melyek a jelen határozatban közöseknek vannak kijelölve, a közös minisztérium mind a két külön felelős minisztériumnak befolyásával fogja készíteni, s úgy adja azt át mindenik bizottságnak külön. A bizottságok a fentebb körülírt mód szerint fogják azt külön tárgyalni, s észrevételeiket egymással írásban közlik, s a mely pontra nézve nézeteik meg nem egyeznek, azt együttes ülésben szavazattal határozzák el.

„Az ily módon megállapított költségvetés többé az egyes országok által tárgyalás alá nem vehetetik, hanem kötelez mindenik azon arány szerint, mely előre megállapított, a közös költségvetésből rá eső részt viselni.”

Tehát határozhat felette csak a delegatio. Nekünk azt szóba sem lehet többé hozni, mert a törvény a kivétel és beszédésen kívül, erre nézve más teendőt nem bíz az országgyűlésre. Az ország határoz ugyan a kérdésben is, de nem ezen testület által, hanem ezen testület kifolyása által, vagyis a delegatio által.

A minisztérium tehát azon helyzetben volt, hogy

szükségesnek hitte a költségeket; halaszthatatlannak hitte a fedezést; de nem volt alkotmányos közeg, melyhez folyamodhatott volna. E mellett egy másik tekintet az is volt, hogy a minisztérium felelős a mulasztásért is, és hogy az ő nézete szerint veszedelmes lett volna a költségeket elő nem teremteni, minek folytán saját felelősségére igyekezett ezt tenni.

Az én hitem szerint, ezen lépést nem a közös pénzügyminiszter tette, hanem tették a két ország miniszterei saját felelősségükre és ők bízták meg a közös pénzügyminisztert ezen költségen negotiálásával.

A dolog tehát most a mi részünkről a magyar minisztérium felelőssége alatt áll. Itt még országos költségek nincsen, sem közös, sem külön, hanem a miniszterek saját felelősségükre vették fel a pénzt, mert azt hitték, hogy kötelezettségükkel mulasztanak el, ha az ország védelmére az ő hitük szerint szükséges költségek fedezéséről nem gondoskodnának. (Élénk helyeslés jobbfelel.)

Már most ezen interpellatio folytán került ide. Ha interpellatio nélkül épen nem került volna ide, a minisztérium elmulasztotta volna kötelességét, de annak természetes következménye az lett volna: az adósság nem is lett volna részünkről fedezve, s azt úgy tekintettük volna, mint nem létezőt.

De e tárgy mindenestre ide került volna akkor, mikor ennek ide kerülne a törvény értelmében lehetett. A felett mi nem határozhatunk, ha vajjon ezen költségek szükségesek voltak-e? A fölött a delegatio határoz.

A minisztériumnak tehát mindenekelőtt a költségek szükséges volta és azok mennyisége felől a kérdést a delegatio elé kell terjeszteni, és ha a delegatio azt mondja: ezen költségek szükségesek, fedezendők, — akkor kezdődik a mi teendők: a fedezet módjáról gondoskodni. (Helyeslés jobbfelel, zaj balfelel.) Addig, míg az nem történik, kénytelenek volnánk azt mondani, hogy nem gondoskodhatunk a fedezetről mindaddig, míg azt nem tudjuk, vajjon a költségek csakugyan szükségesek voltak-e; ez pedig nem ezen testületnek, hanem ezen és a másik testület kifolyásának, a delegatiónak teendője. Ha azonban ez megtörténik s ha a delegatio azt mondja, hogy szükségesek voltak a költségek, mi még nem vagyunk kötelességhöz, mert nekünk törvény szerint hatalmunkban áll a fedezetről másként is gondoskodni, és valószínűnek hiszem, hogy nem is közös költséggel fogunk e magában nem állábolthatlan nehézségen túl esni és az összegről gondoskodni, hanem reménytelen, hogy a minisztérium talál módot, más javaslatot terjeszteni élénk ezen költségek fedezésére vonatkozólag. Igaz, hogy a minisztérium adósságot nem hozhat az országra a nélkül, hogy az országgyűlés beleegyezék, de nem is hozott, mert azon költségek ráuk nézve, az országra nézve még jogilag nem léteznek, s csak akkor fog létezni, ha a delegatio a fölött nyilatkozik.

A fedezet módjáról mindnyájan hivatva vagyunk gondoskodni. A törvényben az van kimondva, ezt kell tehát szem előtt tartanunk.

Ha a minisztérium most azt mondaná: „Hagyjátok helyben a mi költségvetéseket” — azt mondanám: „nem lehet”, mert előbb azt kell tudnunk, szükségesek voltak-e azon költségek? ennek megítélése pedig a delegatio elé tartozik. A delegatio küszöbön van, és ha a minisztérium egy két hétig nem felelt volna az interpellatióna, e közben a delegatio határozott volna benne, és ekkor ereszkedhetünk volna mi a kérdés azon részébe, mely minket illet, de mely egyedül is illet minket, t. i. a fedezet módjának meghatározásába. (Helyeslés jobbfelel, zaj balfelel.) Minden, a mi ezen tulmegy: azok minden, a mi ezen innen maradt: kevés, mert itt áll a törvény által megszabott korlátok közt a mi jogunk, és a mi kötelességünk.

Azt még azok is, kik e műveletet helytelenítik, nem fogják mondani, hogy e költségeket fedeztetlenül kellett volna hagyni. Igen nagy dolog, ha a miniszter valamely lépést a maga felelősségére tesz, és ha még a formából is ki akarának vonni a dolgot és ezen kérdés első stádinmát nem azon testületnek, mely ezzel alkotmányunk által megbízott, hanem mindegyik országgyűlésének külön elbátározása alá akarják bocsátani, nem találkoznék miniszter, ki jóvondóhban a legnagyobb szükség esetében merne ily lépést tenni.

A miniszter az alkotmány oltalma alatt tette e lépést és az alkotmány oltalma reményében vállalta el a felelősséget. Meg fogjuk látni, hogy a delegatio azt fogja-e mondani, hogy helyesek voltak a tett lépések. Ha azt fogja mondani, hogy helyesek és szükségesek voltak, meg fogjuk látni, hogy ezen költségek fedezésére mi módot fogunk mi találni, és mi módot fog javaslatba hozni a minisztérium.

Jelenleg a dolog ezen stadiumában sem tübbet, sem kevesebbet nem látok kimondandónak, mint a mi Wahrmann Mór, a mi t. képviselőtársunk indítványában foglaltatik; mert az egyenesen azon alapul, mint előbb is kifejtettem, hogy a delegatio határozza a helyessége fölött, a költség fűdözete fölött pedig annak idején mi fogunk határozni. Én tehát Wahrmann Mór t. képviselőtársam indítványát elfogadom. (Helyeslés.)

Tiszta Kálmán: élesen polemizál a delegatio és közügyállapot ellen; állítja, hogy ő is phraissokkal barezol a haza szent ügye mellett, de nem

tíres phraissokkal: csak a deákpárti kormány visszalépését óhajtaná, a vád alá helyezést elégségi.

Hoffmann Pál: Azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy az előleges jóváhagyás nélkül tett költségeknek eleve törvénytelennek való kijelentését nem tekintheti egybűnek, mint egy vágásnak a vízbe. Annak kijelentésére, hogy egy a minisztérium által egyedül a saját felelősségére utólagos indennitás reményében tett költség törvénytelen, részéről magát nem echauffirozza. A háznak, úgy hiszi, erre semmi oka sincs; mert annak kijelentésére, mi valóban a kijelentés nélkül is fenforog, nézete szerint semmi ok sincs. A törvénytelen kiadás megbírálása alkotmányos formákhoz van kötve. Előterjesztette Pest-bélváros igen tisztelt képviselője, hogy mi az eljárás. Míg az eljárás nem fog megtörténni, míg ennek folytán az indennitás meg nem adatik, míg a jóváhagyásra hivatott közegek jóvá nem hagyják, a kiadás törvénytelen, s ha nem fogják helybenhagyni, marad örökké törvénytelen, és helye és szüksége lesz a miniszteri felelősségről szóló törvény alkalmazásának. Ő tehát kijelenti, hogy az egész discussió helytelennek tartja azért, mert nézete szerint annyi mint filius ante patrem.

Tiszta Kálmánnak megfelelt

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök. A tárgyhöz magához nincs szándékom szólni, tökéletesen kifejezte mindazt a mit én mondhatnék t. barátom Pest-bélváros érdemes képviselője, Deák Ferencz és t. barátom a pénzügyminiszter ismételve; és én is, mint t. barátom Tiszta Kálmán a maga részéről mondá, nem szólnék fel e kérdés alkalmazásával, ha nem mondták volna épen általa olyanok, melyeket válasz nélkül hagynom alig lehet.

A t. képviselő ur azt mondá, hogy a bajok legnagyobbika az, ha azok, kik történetesen a hatalom élén állnak, sokkal nagyobb fogalommal bírnak magukról, min mi őket tulajdonképen tehetségük szerint megilletné.

Én a t. képviselő urnak ezen mondatát szóról szóra elfogadom. Elismerem azt, hogy igen nagy baj, ha valaki tehetségét tulbecsüli; de nem csak akkor nagy baj ez, ha valaki miniszter, hanem akkor is, ha nem az; (Helyeslés) parlamentáris országban különösen, hol a ki ma nem miniszter, holnap az lehet. (Élénk helyeslés jobbfelel.)

Azt mondta továbbá a t. képviselő ur, hogy a jelen helyzetet nem olyannak tekintimelyről azt lehetne mondani, hogy itt mala fides létezik az eljárásban; ő a jobbizetlenséget nem vonja kétségbe; — én ezt köszönettel constatálom, — és azt mondja, hogy e szerint nincs ok a vád alá helyezésre, hanem egyeztetlen csak arról van szó, hogy a ház bizalmatlanságot szavazzon a kormány ellenében és ez által kényszerítse a lemondásra.

Én t. ház! szintén így fogom fel a dolgot; a kormány azon nézetben van, hogy nem bizalmi szavazat, ha az ő álláspontja helyeseltetik; de bizalmatlansági szavazat, ha az ellenkező történik. Rögtön szólálván föl, nem volt időm collegáimmal ez iránt értekezni, s így csak a magam nevében jelentem ki, hogy azon esetre, ha a szavazás eldőlnek dölne el, én ebben bizony hasznát látnék, t. i. azt, hogy hamar volna constatálva az ország előtt, hogy a két párt közül melyik az, mely tehetségeit tulbecsülte (Tetszés. Derűltetés. Éljenzés a jobboldalon.) és azért kérem, méltóztatassanak, ha csak lehet, ellenünk szavazni (Főkiáltások balfelel) Tesszük is, de nincs elég szavazatunk! (Zaj) Erről, nem tehetek, de ha rajtam állna, szereznék néhány szavazatot, mert talán kíváncs voltam egy krízis (Derűltetés. Csernatón közbekiált: Ellene is szavazunk!). Azt mondtotta továbbá a t. képviselő ur, hogy általában az Európában történetekből vont tapasztalata szerint, jelenleg nem a rosszakarát, hanem a tehetetlenség az, mely legtöbb bajt okozott. Én ismét azon helyzetben vagyok, hogy tökéletesen aláíratom ezen állítását; de szabadon hozzáténnem, hogy nem ez az egyetlen ok, hanem van még egy másik is, és mintán ennek bizonyos jeleit látni itt nálunk is, a t. képviselő ur mondása által mintegy kényszerítve érzem magamat a másik ok megemlítésére (Halljuk!) A t. képviselő ur Franciaországot látszott szem előtt tartani, midőn a miniszterek tehetetlenségéről mondtakak; ide is kívánta alkalmazni. Nézetem az, hogy ez országban, mely különben mindnyájunk sympathiáit bírja, és mely most a szerencsétlenségnek legnagyobbikát tartozik viselni a bajok egyedüli oka nem ez volt.

Voltak ott különböző kormányok, többé kevésbé tehetségesek, de ezekkel szemben mindig csak oly oppositio volt, mely a negatio terén mozgott csupán, melynek positiv programja nem volt soha; (Zaj a baloldalon. Halljuk!) mely sobase kereste a veszély okát a fennálló nehézségekben, az Európai helyzetben, mások erejében, hanem csak egy programot ismert, mely röviden abból állt: minden jól lesz, ha ott, hol ők vannak, mi leszünk. (Élénk tetszés jobbfelel.) De programot, mely azt, mit a kormány hibázott, jóvá tette volna, mely reformálta volna a nemzetet, mely tulzott ábrándok helyett csak a valóságot mutatta volna az ország-nak, nem terjesztett elő. (Élénk helyeslés jobbfelel.) Nem a miniszterek tehetetlensége tehát az egyetlen veszély, hanem én egy más veszély jeleit is látom, mely abban állana, ha nálunk azon politikát utánoznánk, melyet itt jeleztem, melynek alapja a tulbizakodosság. (Helyeslés jobbfelel.) Jellemző vonás a fennálló viszonyok ignorálása, kiindulási pontja

a taps és eredménye a könnyek (Jobbfelől hozzászas és zajos éljenzés.)

Urbéri törvényjavaslatok.

VIII. Fejezet. Erdély, ugy Zaránd, Kraszna, Közép Szolnokmegyék és Kővárvidék urbéri viszonyairól.

60. §. Erdélyre és Zaránd, Kraszna, Közép Szolnokmegyékre és a Kővárvidékre a következő szakaszok határozatai alkalmazandók.

61. §. Urbéri birtoknak tekintendő mindazon telek és föld, mely az 1819/20-ik évi Cziráky-féle országos összeírás alkalmával adózó szolgáló ember birtokában találattván, mint urbéri természetű birtok a most érintett összeírásba beigtatva lett.

62. §. Oly urbéri telkek, melyek 1819. évi január 1-je óta a hármaskönyv I. r. 40. czime értelmében majorságiakká tétettek, urbériesség czimén többé vissza nem követeltethetnek.

Szintgy az 1819. évi január 1-je óta történt oly birtokszahályozások és telek cserék se jöhetnek többé kérdés alá, melyek a törvényes határozatok megtartásával történtek, vagy általán az illető hatóságok által végkép megerősítettettek.

63. §. Urbéri földbirtoknak tekintendők azon telkek is, melyek a volt jobbágyság kezdő 1819. évi január 1-je után 1848. évi július 1-ig oly módon jutottak, hogy ezen telkektől az adót és a földesuri tartozásokat fizették és szolgálmányokat teljesítettek, kivéve, ha ezen telkek később az országos kormánysszék beleegyezésével az adótblából ismét kitöröltettek.

64. §. Urbéri természetű birnak azon telkek is, melyek a volt törvények értelmében olyanoknak tekintettek, habár ezen telkek az 1819/20. évi összeírásakor elhallgattattak, vagy azóta az adótblálból bármely ürügy alatt kormánysszéki beleegyezés nélkül kitöröltettek is, azoknak birtokosai az említett táblákban akár mint enriálisták, taksások, szegődötték (conventionati) vagy bármiféle nevezet alatt vannak is bejegyezve.

65. §. A mennyiben urbériesség vagy majorság czimén 1862. évi december végeig kereset be nem adatott: az ily kereset többé meg nem indítható és a birtok a birtokos tulajdonává válik.

Az 1848. évi január 1-én létezett birtok mellett az érvényes jogozim védelmező, s ennél fogva a bizonyítás terhe azt illeti, a ki a tulajdonjogot a birtokos irányában követeli.

66. §. A székelyföldi urbériességek tárgyában a következők rendeltetnek:

1) Urbéri természetű birtoknak tekintendő, s ennél fogva országos megváltás tárgyát képezi a székely földön a kolozsvári 1846/7. évi 3. t. cz. 1. §-a alapján mindazon telek és föld, a mely az 1819/20. évi Cziráky-féle országos összeírás alkalmával adózó szolgáló ember birtokában találattván, mint urbéri természetű birtok a most érintett összeírásba beigtatva lett s melytől az urbériesség azóta 1848. évig folytonosan országos adót fizetett, s földesuri szolgálmányokat teljesített.

Az ily birtok majorsági birtok, vagy székely örökség czimén többé meg nem támadható, hanem a volt urbériesség örök tulajdonává vált.

2) Minden oly birtok, a mely az 1819/20. év országos urbéri összeírása felvéve lett, urbéri természetűnek vélelmezendő mindaddig, a míg be nem bizonyítottatik, hogy az 1819/20. évi összeírás óta az urbéri viszony megszüntetéséig vagy bírósági ítélet, vagy politikai hatóság határozata, vagy elvégre az érdekeltek felek jogérvényes egyezkedése, ugymint: időleges kötések, zálog, haszonbéri, szegődményi, vagy más tisztán magánjogi szerződés által urbéri természetét elvesztette.

Arra nézve, hogy valamely, az 1819/20. évi országos urbéri birtok urbéri természetét később elvesztette, s majorsági birtokká vált; a bizonyítás terhe azt illeti, a ki a tulajdonjogot ez alapon követeli.

3) Ugyanezen jogvédelem kedvezménye kiterjed azon birtokokra is, a melyek az urbért megszüntető törvény keletkeztekor valamely adózó szolgáló ember kezén voltak, a míg az 1848. IV. t. cz. 6. §-a értelmében nem igazoltatik: hogy azok az 1819/20. országos urbéri összeírásában nem foglaltatnak, s tiszta majorság természetével bíró székely örökséget képeznek, vagy: hogy habár az 1819/20. évi urbéri összeírásba bevezetettek is, de azóta urbéri természetűket elvesztették.

A bizonyítékot ily esetben szintén azon fél tartozik előállítani, a ki a keretbe vont birtok urbéri természetét tagadja.

Az urbériesség vagy székely örökség czimén a kereset többé meg nem indítható, ha az 1870. január 1-ig be nem adatott; és ily esetben a birtok a birtokos tulajdonává válik.

UJDONSÁGOK.

— Király ő felsége elfogadta a két delegatio tagjait. Ugy az osztrák mint a magyar delegatiónak adott feleletében kiemelte ő Felsége azt, hogy „bizton számít rá, hogy minden körülmények közt azt teendik, a mit a valódi hazafiaság, a mit a birodalom mindkét felének különválaszthatlan érdekei kívánnak.

— Mint halljuk az erdélyi vasutvonalok tovább építése erősen folytattni fog.

— József főherceg honvédségi főparancsnok indítványba hozta, hogy a honvédszázaljak állomáshelyein lövésziskolák állíttassanak, ahol azon

